

**БИРИККЕН
УЛУТТАР УЮМУ**
КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ

**UNIVERSITY
OF CENTRAL ASIA**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ ҮЧҮН КОМПЛЕКСТҮҮ УЗАК МӨӨНӨТТҮҮ НЕГИЗДЕЛГЕН МИГРАЦИЯЛЫК САЯСАТТЫ ИШТЕП ЧЫГУУ

КЫСКАЧА АНАЛИТИКАЛЫК БАЯНДАМА | 2019-ЖЫЛДЫН МАЙ АЙЫ

1 ЖАКЫРЧЫЛЫКТЫ ЖОЮУ

Миграция мигранттардын жана алардын үй-бүлөлөрүнүн жакырчылыгын азайтуу боюнча натыйжалуу шайман боло алат жана өзү жараны болгон өлкөдө да, барган өлкөсүндө да өнүгүү боюнча аракеттерге олуттуу салым кошо алат.

2 АЧКАЧЫЛЫКТЫ ЖЕЧҮҮ

Азык-түлүк коопсуздугунун жоктугу айрым жарандар жана алардын үй-бүлөлөрү үчүн миграцияга себеп болуп саналат.

3 ЖАКШЫ ДЕН-СОЛУК ЖАНА БАКУБАТТУЛУК

Мигранттардын ден-соолук жана бакубаттуулук маселелерин чечүү социалдык жана экономикалык өнүгүү үчүн өбөлгө болуп саналат.

Миграция жана 2030-жылга чейинки туруктуу өнүгүү жаатындагы күн тартиби

4 САПАТТУУ БИЛИМ

Билим берүү мигранттардын балдарынын социалдык-экономикалык интеграциялануусуна жана улуу курактагы жашоо-турмушун жакшыртуусуна көмөктөшө алат.

5 ГЕНДЕРДИК ТЕНДИК

Миграция аялдар менен кыздардын укуктары кеңейшинин булагы боло алат. Бирок алар ошондой эле зомбулукка, сексуалдык зордуктоолорго жана зыгүүгө кабылышы мүмкүн.

6 ТАЗА СУУ ЖАНА САНИТАРИЯ

Суу ресурстарынын жетишсиздиги жана булга байланышкан маселелер жашоо деңгээлине, тамак-аштын болушуна жана ден-соолукка таасир эте алышат, ал эми булар болсо өз кезегинде миграцияга көмөкчү болушат.

7 АРЗАН ЖАНА ТАЗА ЭНЕРГИЯ

Энергиянын кымбат эмес жана альтернативдүү булактары электрэнергиясы жеткиликтүү болбогон же жеткиликтүү болушу чектелген аялуу жана жер которгон жамааттарга пайда алып келе алат.

8 ТАТЫКТУУ ЖУМУШ ЖАНА ЭКОНОМИКАЛЫК ӨСҮҮ

Мигранттар коомдун пайдалуу мүчөсү болуп, экономикалык өсүшкө салымын кошушу үчүн татыктуу иш, коопсуз жана ишенимдүү эмгек шарттары өтө маанилүү.

9 ИНДУСТРИЯ, ИННОВАЦИЯ ЖАНА ИНФРАСТРУКТУРА

Мигранттар технологияларды иштеп чыгуу, ирилдөө жана инновациялар жаатында жардам берүү менен өздөрү жараны болгон өлкөлөргө жана жашап жаткан өлкөлөргө баалуу билимди жана кондукторду бере алышат.

10 ТЕНСИЗДИКТИ АЗАЙТУУ

Миграцияны натыйжалуу башкаруу коопсуз, тартпикке келтирилген жана мыйзамдуу миграция үчүн абдан маанилүү.

11 ТУРУКТУУ ШААРЛАР ЖАНА ЖАМААТТАР

Мигранттар шаарларга өнүгүүгө, экономика менен жашоо-турмуштун гүлдөп-өнүккөн жана ийгиликтүү борборлоруна айлануусуна жардамдашат.

12 ЖООПЕРЧИЛИКТҮҮ КЕРЕКТӨӨ ЖАНА ӨНДҮРҮШ

Керектөө менен өндүрүштүн туруктуу түзүмүн колдоого алуу эмгек мигранттарын азуден коргоого жардам бере алат.

13 КЛИМАТТЫК ӨЗГӨРҮШ МЕНЕН КҮРӨШ

Миграция климаттын өзгөрүшүнө көнүп кетүүнүн ыктымалдуу стратегиясы жана климаттык туруктуулукту куруу жолу боло алат.

14 СУУНУН АСТЫНДАГЫ ЖАШОО

Дениздеги жана жээктеги экотутумдардын деградацияланышы менен күрөшүү, жамааттардын деңиз ресурстарына көз каранды болгон кирешелерин диверсификациялоо мажбурланган жер которуу жана миграция маселелерин чечүүгө жардам бере алат.

15 ЖЕРДИН УСТҮНДӨГҮ ЖАШОО

Токойлорду жок кылуу, жер кыртышынын деградациясы, чөлгө айлантуу жана биортурдүүлүктү жоготуу табигый ресурстар алардын жашоосунун булагы катары болгон жамааттарга олуттуу таасирин тийгизет жана миграцияга себепчи боло алат.

16 ТЫНЧТЫК, АКЫЙКАТТЫК ЖАНА НАТЫЙЖАЛУУ ИНСТИТУТТАР

Күчтүүрөк, ачык-айкындык жана жоопкерчиликтуу мамлекеттик бийлик органдары жана сот адилеттигине жетүүнү жакшыртуу мигранттардын укуктарын жайылтууга жардам бере алат.

17 ЖАЛПЫ МАКСАТТАР ҮЧҮН ӨНӨКТӨШТҮК

Миграция боюнча өз убагында, ачык жана салыштырса болуудай маалыматтар саясатчыларга ТӨМдүн миграцияга байланышкан маселелерин чечүү үчүн саясатты жана фактыларга негизделген.

2

АЗЫРКЫ ЖАГДАЙ ЖАНА ТЕНДЕНЦИЯЛАР

Тышкы жана ички миграция акыркы 25-30 жыл аралыгында өлкөнүн өнүгүшүнүн мүнөздүү өзгөчөлүгү болду. Акыркы жылдары айыл аймактарынан жана чакан шаарлардан Бишкек, Ош жана Жалал-Абад сыяктуу инфраструктурасы өнүккөн шаарларга ички миграциянын күчөгөндүгү байкалып турат.

Ички мигранттардын агымынын көбү Чүй облусунда, баарынан азыраак – Нарын жана Баткен облустарында байкалат.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик миграция кызматынын отчетуна ылайык, 2017-жылы Кыргыз Республикасынын 700 000 ашык жараны чет жерлерде, анын ичинде көбү Россия Федерациясында эмгек миграциясында жүрүшкөн. 2015-жылы Кыргыз Республикасынын Евразия Экономикалык Бирлигине кошулушу Кыргызстандан Россияга кеткен эмгек мигранттарынын санынын өсүшүнө олуттуу таасирин тийгизди: 2014-жылы 526 000 киши болсо, 2017-жылы 665 000 кишиге өстү. Ошондой эле бул Россия Федерациясына кайра кирүүгө тыюу салынган мигранттардын тизмесинин кыскарышына алып келди: 2016-жылы 118 000 киши болсо, 2017-жылы 83 000 кишиге чейин кыскарды.

Дүйнөлүк Банктын дайындары боюнча, акыркы бир нече жылда кыргыз эмгек мигранттарынын акча которуулары акырындык менен көбөйүп жатат. 2018-жылы которулган акчалар Кыргызстандын ИДӨсүнүн 35%ын

түзүп, ИДӨнүн көлөмүнө карата акча которуулардын үлүшү боюнча өлкөбүздүн дүйнө жүзү боюнча экинчи орунду ээлешине өбөлгө түздү. Акыркы 10-15 жыл ичинде көрүнүп тургандай, мындай которуулар өлкөдөгү жакырчылыктын деңгээлин кыскартууга олуттуу салымын кошот. Кыргызстандан кетип жаткан жумушчу күчүнүн агымы өлкөнүн экономикалык өсүшүнө салыштырганда Кыргызстандагы жумушчулардын эмгек акыларынын бир кыйла тез өсүшүнө да алып келет.

Мигранттардын Кыргызстандагы үй-бүлөлөрүнө которгон акчалары кайда жумшалып жаткан жагынан алсак, алар кыймылсыз мүлккө инвестиция кылганга мүмкүнчүлүк түзүп, ошону менен курулуш тармагындагы жумуштун болуп турушуна түрткү берип турат. Бирок, айыл чарбасына жана тамак-аш өнөр жайына жасалган инвестицияны кошо алганда, инвестициялар өтө аз: которулган акчалардын 90%дан ашыгы күнүмдүк муктаждыктарга жумшалса, анын эң эле аз үлүшү үнөмдөөгө жана айыл чарба райондорун инвестициялоого багытталат.

Россия Федерациясындагы кыргыз мигранттарынын дээрлик 40%ы - аялдар. Негизинен, аял мигранттар тейлөө, коомдук тамактануу, текстиль тармагында жана үй чарбачылыгында алектенишет.

Аял-мигранттардын көбү жумуштуулуктун формалдуу эмес секторунда көп учурда күнүнө 10 сааттан ашык иштешет жана алардын социалдык коргоо кызматтарынан пайдалануу мүмкүнчүлүгү чектелүү. Аял-мигранттар чыккан өлкөлөрүндө, ошондой эле барган өлкөлөрүндө кодулоо менен өгөйлөөнүн көптөгөн түрлөрүнө көп тушугушуп, ошондой эле сексуалдык жана гендердик зомбулукка каршы тура алышпай калат.

61 000ден ашуун баланын ата-энеси өлкөдөн тыш жерлерде эмгек миграциясында жүрүшөт. Ата-эненин жоктугу балдарга,

жалпы жонунан үй-бүлөгө жагымсыз таасирин тийгизет.

Ошол эле учурда, ата-энелердин балдарын туулган жеринде туугандардын камкордугуна калтыруу чечими миграция балдар үчүн коопсуз эмес болушу мүмкүн деген ойлорунан кийин гана кабыл алынат жана алардын балдары барган жериндеги мектептен билим ала алышаарына, медициналык жана башка социалдык кызматтар жеткиликтүү болооруна ишене беришпейт. Россия Федерациясында иштеп жатышкан Кыргызстандын жарандарынын 52%ы гана орус тилин жакшы билишет. Калган 48%ы жакшы жумуш табууда, анын ичинде тилди билбегендин айынан кыйынчылыктарга дуушар болушат.

Миграция убагында жана үйлөрүнө кайтканда мигранттар ден соолугун кошо алганда, көптөгөн көйгөйлөргө тушугушат. Акыркы статистикалык дайындар боюнча Кыргыз Республикасынын медициналык мекемелеринде катталган активдүү кургак учук учурларынын 45%ы кайтып келген мигранттарда байкалган. Медициналык камсыздандырууну алууда келип чыккан көйгөйлөр мигранттардын ден соолугунун начарлашынын негизги себебинен болуп калганын белгилей кетүү манилүү. Эмгек мигранттарын пенсия менен камсыз кылуу тууралуу маселе да чечилбеген бойдон калууда, анткени, барган өлкөлөрүндөгү пенсиялык чегерүүлөргө карабастан, иш жүзүндө эсептөөлөр жүргүзүлбөй эле, себеби көп учурларда чыккан өлкөсү менен барган

өлкөсүнүн ортосундагы ушул маселени жөнгө салуучу эки тараптуу макулдашуулар жок.

Жумушка орношуу менен байланышкан көйгөйлөрдөн тышкары, чет жерлерде мигранттардын жыргалчылыгына таасирин тийгизе турган бөлөк тышкы факторлор дагы бар. Россиянын эмгек мигранттарынын борбордук азиялыктардын арасында радикалдашуусуна түрткү берген факторлорду изилдөөгө арналган Search for Common Ground жана Royal United Services Institute'тун изилдөөлөрүнүн дайындары боюнча, эмгек миграциясы процессинин маргиналдашууга, бөтөндөөгө жана ажырымга алып келе турган түзүмдүк факторлорунун белгилүү бир далилдери бар. Бул миграция процессинин уюштуруучулук жана укуктук чакырыктарынан, экономикалык эксплуатациялоодон жана миграциялык дискурстун коопсуздукка ыктоо жагына жылышынан улам, б.а. экстремисттик уюмдар пайдаланып кете турган рычагдардан улам келип чыгат.

2018-жылы Кыргыз Республикасынын калкынын орточо жаш курагы 27,5 жашты түздү, бул Кыргызстандын калкы Борбордук Азияда Тажикстандан кийинки экинчи эң жаш калк экенин билдирип турат, ошол эле учурда Кыргыз Республикасынын экономикалык активдүү калкынын саны 2 547 400 кишиге жетти, бул калктын жалпы санынын 40,6%ын түзөт. Чет өлкөлөрдө иштеген мигранттардын жаш курагын аныктоо жагынан болсо, статистикалык дайындар боюнча, 15тен 29 жашка чейинки курактагы жаштар мигранттардын жалпы санынын 60,46%ын түзөт.

3

МИГРАЦИЯНЫ ЖӨНГӨ САЛУУ ЖААТЫНДАГЫ МАМЛЕКЕТТИК САЯСАТ

2018-жылы кабыл алынган 2018-2040-жж. карата Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн улуттук стратегиясында миграциялык маселелерди чечүүнүн маанилүүлүгү белгиленген. Кабыл алынган Улуттук стратегияга ылайык, тышкы миграция жаатында Өкмөт Россия Федерациясы жана Казакстандын эмгек рыноктору менен чектелбестен, эмгек миграциясынын географиясын кеңейтүү үчүн мүмкүнчүлүктөрдү түзмөкчү, ошондой эле Өкмөт эмгек рыногунда алардын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн арттыруу жана барган өлкөсүндө укуктук жана экономикалык коргоону камсыз кылуу үчүн Кыргыз Республикасынын жарандарына көмөк көрсөтүүгө аракетин жумшайт. Жумуш орундарын түзүү жолу менен элдин жыргалчылыгын жогорулатуудан тышкары Стратегия төмөнкү максаттарда миграциялык саясаттын негизги принциптерин кайра караштырып чыгууга багытталган: 1) эмгек мигранттарынын этномаданий өзүнчөлүгүн сактоо; 2) аймактардын социалдык-экономикалык өнүгүшүнө көмөктөшүү жана демографиялык проблемаларды чечүү принциптеринин негизинде этникалык кыргыздарды Кыргыз Республикасына ыктыярдуу түрдө көчүрүп келүүнү уюштуруу; 3) ошондой эле Кыргыз Республикасына илимий иштерди жүргүзүү максатында, Кыргыз Республикасына туруктуу жашоо үчүн келген жана маданиятынын өнүгүшүнө салым кошкон чет өлкөлүк жарандарга иммигрант статусун берүү институтун өркүндөтүү.

Стратегияда Кыргызстанда жаңы тармактарды жана ишканаларды түзүүдө башка өлкөлөрдүн тажрыйбасын үйрөнүү жана колдонуу үчүн эмгек мигранттары өздөрүнүн кирешелерин Кыргыз Республикасынын экономикасына, өндүрүштүн перспективдүү багыттарына салуусу үчүн керектүү шарттарды түзүүнүн да маанилүүлүгү белгиленет.

Кыргыз Республикасынын «Биримдик. Ишеним. Жаратмандык» деген 2018-2022-жж. карата өнүктүрүү программасы миграциялык процессте Кыргыз Республикасынын жарандарынын жана чет өлкөлүк жарандардын укуктарын жана кызыкчылыктарын камсыз кылуу үчүн мыкты шарттарды түзүүгө басым жасаган, элдин экономикалык жыргалчылыгын камсыз кылуунун алкагындагы миграциялык саясаттын компонентин өзүнө камтып, жумушка орноштуруу, эмгек жана эмгек миграциясы жаатында сапаттуу мамлекеттик кызматтарды көрсөтүү жана гендердик адилеттүүлүккө жетишүү үчүн шарттарды түзөт.

2018-жылдын 24-мартында «Кыргыз Республикасынын айрым мыйзам актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» Мыйзамы күчүнө кирген. Мыйзамга киргизилген түзөтүүлөр Кыргыз Республикасынын жарандарынын артыкчылыктуу укуктарын камсыз кылуу максатында улуттук эмгек рыногун квалификациялуу эмес чет өлкөлүк жумушчу күчүнүн агымынан коргоого арналган.

Президенттин жарлыгына ылайык, мекендештердин «Мекендештер» форумунун алкагында Кыргыз Республикасынын Президентинин алдында Чет өлкөдөгү мекендештер менен байланышуу боюнча кеңеши түзүлүп, Анын Катчылыгы болуп Мамлекеттик миграция кызматы дайындалган. Ошентип, Мамлекеттик миграция кызматынын ишиндеги негизги приоритет миграциялык саясат концепциясын, ошондой эле аны ишке ашыруунун пландарын жана механизмдерин иштеп чыгуу болот.

Акыркы жолу мамлекеттик миграция саясатынын концепциясы 2004-жылы кабыл алынып, 2010-жылга чейин колдонууда болгон. Буга байланыштуу Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жаңы миграция саясатын түзүү жөнүндө маселени көтөрүп чыкты.

Миграция жаатындагы ченемдик укуктук актылардын санынын көптүгүнө байланыштуу, жана мамлекеттик миграция саясатынын натыйжалуулугун камсыз кылуу үчүн бирдиктүү документ керек. Ошондуктан бул чөйрөдөгү мыйзамдын фрагментациясынын алдын алуу, ченемдик базаны иретке келтирүү, миграциялык процесстерди жөнгө салуу маселелеринин ырааттуулугун жана комплекстүүлүгүн камсыз кылуу үчүн Кыргыз Өкмөтү миграциялык саясат боюнча бирдиктүү негизделген документти иштеп чыгуу маселесин карап чыгуусу кажет.

Мигранттар жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтү мурда тушугуп келген көйгөйлөр, азыр да өзгөрүүсүз бойдон калууда. Миграцияны башкаруунун жана жөнгө салуунун айрым механизмдери бар, бирок алар жетишсиз болуп жатат.

Көйгөйлөрдүн арасында иммигранттарды интеграциялоо механизмдеринин, ошондой эле кайтып келген мигранттарды реинтеграциялоо аспаптарынын жоктугун белгилей кетүү маанилүү, бул натыйжада

мигранттардын өздөрүнүн, ошондой эле алардын үй-бүлөлөрүнүн психологиялык жана экономикалык абалына терс таасирин тийгизет.

Миграцияны жөнгө салууда чечилүүгө тийиштүү башка көйгөйлөрдүн жана кемчиликтердин катарына жумушка орношуу үчүн мүмкүнчүлүктүн жоктугу, ошону менен бирге Кыргызстанда татыктуу эмгек акынын болбогондугу миграциялык агымдын негизги себеби болуп, өлкөнүн өнүгүшүнө пайдалуу кылып миграциялык процесстерди кантип айландыруу боюнча жалпы түшүнүктүн жоктугу да кирет. Экинчи жагынан, өнүгүүдөгү миграциянын ролу жөнүндө жаңылыш түшүнүктөр калыптанып, адатта мигранттар жалгыз гана табышкерлер катары кабыл алынышат. Ушундай жаңылыштыктардан улам, мигранттардын, айрыкча, өлкөгө кайтып келгендеринин муктаждыктары көңүл сыртында калат жана түшүнбөстүк туудурат. Өлкөдөн кеткен, ошондой эле кайра кайтып келген мигранттардын муктаждыктарын түшүнбөстүк бүгүнкү күндө өлкө дуушар болуп жаткан көйгөйлөргө болгон жалпы көз караштын жоктугуна жана келечектеги миграция саясатынын натыйжалуу чараларын көрүү жолу менен жеңүү керек болгон өсүп келе жаткан кыйынчылыктарга алып келет.

САЯСАТТЫ ИШТЕП ЧЫГУУ БОЮНЧА СУНУШТАМАЛАР

- **Комплекстүү миграция саясатын иштеп чыгуу боюнча дискуссиялардын маанилүүлүгүн жана актуалдуулугун жогорулатуу үчүн улуттук диалогдун платформасын түзүү**, ал жарандык коомдун катышуусу менен өкмөттүн деңгээлинде миграция жөнүндө жалпы түшүнүктү иштеп чыгууга, аны координациялоого жана анын кыйынчылыктарын жана мигранттардын муктаждыктарын тереңдеп түшүнүүгө өбөлгө түзөт.
- Миграциялык саясат жана миграция маселелерине таасир кылуу боюнча аракеттердин улуттук пландары сыяктуу зарыл саясатты калыптандыруу үчүн **миграция боюнча комплекстүү дайындарды топтоонун улуттук тутумун иштеп чыгуу**.
- Бардык миграциялык компоненттерди жана миграция маселеси тийип өткөн элдин бүтүндөй тобун камтыган, ички, ошондой эле тышкы миграция жаатындагы негизделген саясатты иштеп чыгуу максатында **улуттук мекемелер тарабынан миграция боюнча комплекстүү изилдөөлөрдү жүргүзүү**. Бул изилдөө Кыргызстандагы миграциялык маселелерди жөнгө салуунун азыркы абалына жүргүзүлгөн терең талдоону жана анын өзөктүү көрсөткүчтөрүн камтууга тийиш; миграциянын бардык аспектилери, анын түпкү себептерин ар тараптуу жана системалуу түрдө камтып; жана саясаттын бардык тиешелүү аспектилери – экономикалык, социалдык, маданий, ошондой эле коопсуздук жаатындагы ж.б. аспектилери тууралуу маалымдап туруусу кажет.
- Миграция менен байланышкан талдоону күчөтүү жана маалымат менен көрсөткүчтөрдү жайылтуу жолу аркылуу бардык тиешелүү кызыктар тараптын катышуусу менен жергиликтүү жана улуттук деңгээлде миграция боюнча комплекстүү маалымат зарылдыгына жараша **миграция боюнча маалыматты жакшыртуу стратегиясын иштеп чыгуу жана киргизүү**.
- Интеграция жана реинтеграция саясатын иштеп чыгууда **мигранттардын аялуу абалын эске алуу**, анткени бул программалар гендердик аспекти, жаш куракты ж.б. эске алуу менен иштелип чыгууга тийиш.
 - Алардын квалификациясына жараша жана улуттук эмгек рыногундагы суроо-талап менен сунушту эске алуу менен, **адам укуктарына негизделген жана гендердик аспекти эске алуу менен, мигранттар үчүн эмгек мобилдүүлүгүнүн ийкемдүү схемаларын иштеп чыгуу**.
 - Улуттук эмгек рынокторунда татыктуу иш табуу жана жумушка орношуу мүмкүндүгүн

оңойлотуу, ошондой эле социалдык жактан камсыздоо жана жардам көрсөтүүнү, мигранттардын аялуу топтору үчүн адекваттуу социалдык коргоону камсыз кылуу менен жана ишкердикке кызыктыруу аркылуу **экономиканын формалдуу секторунда эмгек мигранттарынын толук катышуусун камсыз кылуу багытында иш алып баруу**.

- Адам укуктарын, гендердик аспектилерди жана майыптык факторлорун, ошондой эле балдардын жашын жана кызыкчылыктарын эске алуу менен, **мигранттардын аялуулугун күчөтпөөгө жана калпыс жогорулатпоого жол бербөө максатында тиешелүү стратегиялардын жана практикалардын серебин жүргүзүү**.
- Социалдык камсыздоого, атап айтканда пенсияга, медициналык тейлөө жана социалдык коргоо жана кызматтарды колдонуу жаатындагы эмгек мигранттарынын көйгөйлөрүн чечүү үчүн берилген жеңилдиктерге тийиштүү колдонулуучу материалдык укуктарга жана жоболорго таянуу менен **эмгек мигранттары үчүн берилген жеңилдиктерди которууну кепилдендирген эки тараптуу же регионалдык макулдашууларды түзүү**.
- Жардам берүү, медициналык тейлөө, кайра багыттоо, жашоо көндүмдөрүнө үйрөтүү тууралуу жана башка консультациялык жана социалдык кызмат көрсөтүүлөр жөнүндө жоболорду киргизүү менен, аялдардын, секелек кыздардын жана балдардын өзгөчө муктаждыктарынын жана аялуулугун күчөткөн факторлорду эске алуу үчүн **гендердик көйгөйлөрдү эске алган миграциялык саясатты иштеп чыгуу**.
- **Миграция менен байланышкан саясатты жана программаларды иштеп чыгууда экономикалык, социалдык, маданий жана экологиялык маселелерди эске алуу**. Мигранттардын муктаждыктарын саламаттыкты сактоо жаатындагы улуттук саясатка киргизүү жана социалдык коргоо жана мигранттарга, ошондой эле алардын үй-бүлөлөрүнө жеткиликтүү жана кодулоо болбостон жетүүгө мүмкүндүк берген социалдык кызматтарды көрсөтүү жаатында потенциалды бекемдөө.
- **Кайткан мигранттар үчүн бирдей мүмкүнчүлүктөрдү түзүү менен жамааттардын турмушуна туруктуу реинтеграциялануусуна көмөктөшүү**. Бул социалдык коргоого жана өлкөсүнүн туруктуу өнүгүүсүнө салым кошууга жөндөмдүү коомдун активдүү мүчөлөрү катары алардын ишкердик көндүмдөрүн жана адамдык капиталын болушунча пайдалануу үчүн кызматтарды алуусуна тиешелүү.
 - Мигранттардын үй-бүлөлөрүнүн чакан жана орто айылдык инвестициялык долбоорлоруна жардам берүү үчүн **кошумча каржылоо аркылуу айылдык деңгээлде миграция көйгөйлөрүн чечүү максатында каржылоонун инклюзивдүү моделин иштеп чыгуу жана кабыл алуу**. Экономикага которулган акчаларды тартуу боюнча программа (мисалы, «Page (шерик) 1 + 1») айыл жергесинде чакан жана орто ишканаларды түзүүгө жана кеңейтүүгө көмөктөшүп, айыл чарбасы аркылуу айыл райондорун өнүктүрүүгө жана жергиликтүү экономикалык өсүүгө, агрардык азык-түлүк секторундагы жумуштуулукка жана айыл чарбасынан тышкаркы жумуштуулукка түрткү берет.

- Жергиликтүү бийлик жана тийиштүү кызыктар тараптар менен кызматташуу аркылуу **Кыргызстанга кайтып келген мигранттардын муктаждыктары тууралуу жоболорду улуттук жана жергиликтүү өнүктүрүү стратегияларына** жана башка тиешелүү саясаттарга киргизүү.
- Эмгек миграциясынын жана акча которуулардын Кыргызстандын социалдык-экономикалык өнүгүүсүнө, фискалдык, акча-кредиттик саясатка, акча алмашуу курсуна, тышкы соода-сатыкка жана башка тиешелүү экономикалык жана социалдык саясатка чоң салымын эске алуу үчүн, **миграцияга тийешелүү Өкмөттүн саясатын жана башка чараларды тыкыр координациялоо.**
- Кылмыш жасоонун жана/же зомбулукка шыктаган идеологиянын жайылышын алдын алуу үчүн, Кыргызстандын жаштарынын, ошондой эле мигранттардын диаспораларынын жана чет жерлерде окуган студенттердин арасында **укуктук маалымдуулукту жана санариптик сабаттуулукту жогорулатуу боюнча систематикалык иш-чараларды миграциялык саясатка киргизүү.**
- **Татаал турмуштук жагдайларга тушуккан кыргызстандык мигранттары үчүн чет өлкөлөрдө юридикалык жардамдын көрсөтүлүшүн андан ары өркүндөтүү** (мисалы, кылмыш жасаганы үчүн, анын ичинде зордук менен болгон экстремизмге байланышкан иштер боюнча соттолгондор же күнөөлөнүп жаткандар, пенитенциардык мекемелердеги Кыргызстандын жарандарынын укуктарын коргоо ж.б.).